

SĂPĂTURILE DE SALVARE DE LA MURIGHIOL

(r. Tulcea, reg. Constanța)

Săpăturile de salvare de la Murighiol sint rezultatul unei periegeze întreprinse în nord-estul Dobrogei.

Datorită cercetărilor de suprafață și investigațiilor făcute în această comună, s-a aflat de prezența unui cimitir de incineratie. Materialul ceramic fiind foarte diferit — fragmente de ceramică locală, elenistică și romană târzie — se cerea executarea unui sondaj, care să contribuie la precizarea epocii căreia îi aparține cimitirul. Datorită faptului că pe locul descoperirii se planta vie, producându-se distrugerea documentelor arheologice, a fost necesar ca sondajul să ia caracterul unei săpături de salvare.

În urma sezisării noastre, conducerea Muzeului Național de Antichități a dispus executarea unor săpături de salvare, reduse ca proporții și fonduri; astfel că, după aproape trei săptămîni, am început cercetările la Murighiol, pe ziua de 18 octombrie 1954, terminîndu-le în ultima zi a aceleiași luni.

Comuna Murighiol se află pe brațul Sf. Gheorghe, la 35 km de Tulcea, pe șoseaua Tulcea-Dunavăț (fig. 1). Este punctul cel mai de est al Dobrogei vechi, pe Dunăre, odinioară la malul Mării Negre.

Locul pe care s-au executat săpăturile se află la capul viei lui Stepan Nicolaev, pe coasta dealului, la 800 m sud de comună, pe partea dreaptă a drumului ce duce spre Dunavățul de Sus.

Pămîntul e foarte nisipos și îndeamnă pe locuitori să planteze vie. Pînă mai acum cîțiva ani, vîntul destul de puternic muta nisipul dintr-un loc în altul, formînd dune. De cînd cu plantarea viei și a porumbului, nisipul s-a mai fixat.

Suprafața încă neplântată, pe care s-au întreprins cercetările, are laturile de cîte cca. 32 m. Terenul fiind nisipos, săpăturile s-au putut executa cu destulă ușurință, dezvelindu-se o suprafață de aproximativ 300 m². Solul vegetal depus e un pămînt nisipos castaniu închis, gros de cca. 30 cm. Pînă la 70 cm întîlnim un pămînt castaniu deschis, cu mai mult nisip; apoi nisipul fiind din abundență, culoarea pămîntului se deschide spre galben.

Obiectivul principal era identificarea mormintelor de incineratie, pentru precizarea epocii căreia îi aparțineau, precum și populației care le folosise.

A fost necesară o secționare prin mijlocul acestei suprafețe, pe care o denumim suprafața A, trasînd două șanțuri alăturate S I și S II, cu orientarea NNV 330°.

De la 30 cm apar primele fragmente de amfore și de vase cenușii. În *S I*, atît în careul 1, cît mai ales în careul 4, apar suprafețe de pietre la adîncimea de 60 cm. Același lucru se repetă și în șanțul alăturat *S VI*, unde suprafețele sînt dispuse în careurile 1, 2, și 4. În *S II* masa de pietre se limitează la careul 1. Negăsindu-se nici fragmente ceramice, nici resturi de oase arse, pentru moment nu putem da nici o explicație acestui fapt, ci doar îl consemnăm, urmînd ca în cercetările viitoare să încercăm a lămuri rostul ce l-ar fi avut.

Șanțul I ne-a oferit primele documente ale cimitirului de incinerație. În careurile 5, 6 și 7 au fost date la iveală trei morminte, la

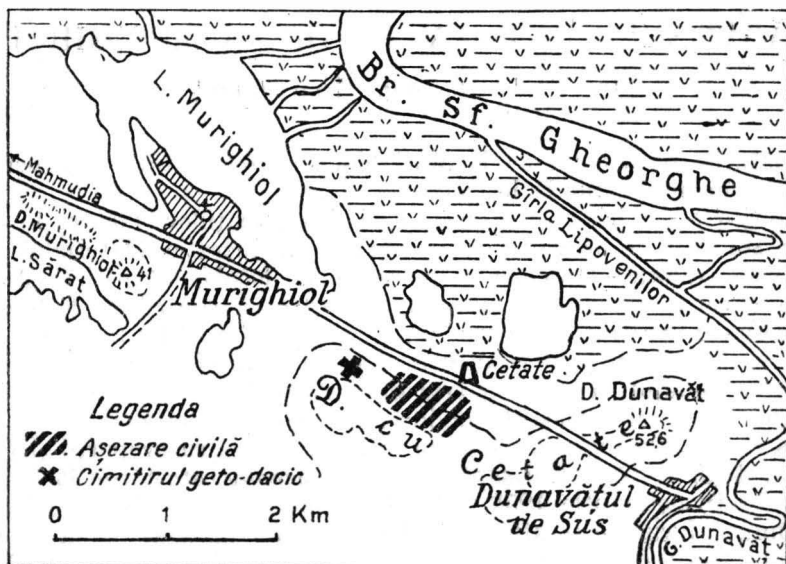

Fig. 1. — Harta regiunii Murighiol cu castrul, așezarea civilă și cimitirul geto-dacic.

adîncimea de 60 cm. Ca o caracteristică a lor trebuie să menționăm că sînt învelite cu pietre și, mai ales, cu fragmente de amfore elenistice.

Primul mormînt (*M 1*) este dublu, format din două urne, acoperite cu cîte o strachină. Urna din *M 1 a* e bombată, cu pereții groși, executată dintr-o pastă nisipoasă castaniu-deschis, insuficient frămîntată și incomplet arsă. Întrucît partea superioară a fost găsită zdrobită de presiunea capacului, avem doar indicații ale decorului reprezentat prin briu alveolat, întrerupt de apucători ovale, așezat sub buză; pe latură e decorat cu patru briuri alveolate, ce coboară oblic spre fund (pl. II, 2). Drept capac a fost folosită ostrachină adîncită, cu tortițe laterale, avînd diametrul de 29 cm, iar înălțimea de 14 cm, cu pereții groși, dintr-o pastă nisipoasă, insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare roșu închis. În interiorul urnei, pe fund, s-au găsit resturi de oase arse și cenușă, fără alt inventar.

Urna din *M 1 b* este tot bombată, cu pereții groși, dintr-o pastă nisipoasă castaniu-deschis, căreia presiunea capacului i-a distrus partea supe-

rioară, astfel că avem doar indicații asupra decorului reprezentat printr-un șir de alveole în pastă, întrerupt de apucători ovale, așezat sub buză. La această urnă a fost folosit drept capac o frumoasă fructieră cu picior, executată dintr-o pastă nisipoasă de culoare castaniu închis, avind diametrul de 31 cm, iar înălțimea de 21 cm. Decorul e reprezentat prin patru tortițe laterale răsucite, încadrate de piteni; iar în interior, cu o bandă în val strins (pl. II, 1). Piciorul fructierei, găsit aproape în întregime, face să nu se mai pună la îndoială folosirea fructierei drept capac al urnei funciare. În interior s-au găsit, de asemenea, puține resturi de oase arse și cenușă, fără alt inventar.

La baza urnelor și împrejurul lor erau așezate pietre care le înveleau completarea învelișului fiind făcută cu fragmente de amfore elenistice ce fuseseră sparte pe loc, dovadă existența tuturor părților componente.

În cel de-al doilea mormint (*M 2*), păstrat în condiții mai rele, s-au aflat, în mijlocul a foarte multe fragmente de amfore elenistice, și resturile unei căni bombate cu gîtul înalt și cu toartă ce pornește de pe pîntec și se oprește sub buză, avind diametrul de 20 cm, iar înălțimea de 27 cm (pl. II, 3). E făcută dintr-o pastă nisipoasă, cu multe impurități, insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare castaniu închis și cu pereții groși. În interior avea puține resturi de oase arse și cenușă, fără alt inventar.

Al treilea mormint (*M 3*), care a fost deranjat, nu ne-a putut pune la dispoziție decît cîteva fragmente din fundul urnei, care era după toate probabilitățile de tipul oalei bombate. În schimb, printre resturile de oase arse și cenușă, au fost găsite două inele de buclă din argint și o mărgea de sticlă galbenă (pl. I, 1—3), ambele dovedind că au suferit o ardere la o temperatură destul de înaltă, fiind probabil podoabele unei femei incinerate.

În dreptul careului 8 atît în *S I* cit și în *S II*, s-au găsit resturi de amfore elenistice și de vase de factură locală. Situația a fost clarificată abia după ce s-a degajat intervalul dintre cele două șanțuri, în care s-a aflat, în careul 8, un grup de vase — întregi și pleznite — într-o groapă cu pămîntul mai afînat (*Gr. 1*). Materialul ceramic rezultat e reprezentat printr-o cupă cu picior, cu pereții nu tocmai subțiri, acoperită cu firnis castaniu nuanțat diferit, cu diametrul de 11,5 cm, iar înălțimea de 5,5 cm, avind în interior un decor format din patru palmete (pl. II, 5); șapte amfore elenistice, cu gîtul înalt, cu buza îngroșată ca un inel, umerii drepți, iar pîntecetele ascuțindu-se în jos spre fundul care e ușor lătit (pl. II, 4). Tortițele, prinse sub buză, pornesc după un unghi drept, vertical spre pîntecetele pe care se fixează. Toate sînt mici, de capacitate redusă, diametrul de 18 cm și înălțimea de 5,5 cm, și sînt lipsite de șampilă; o oală bombată, de factură locală, cu buza ușor aplecată și decorată cu un briu alveolat, executată într-o pastă nisipoasă, insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare castaniu închis și cu pereții groși, avind diametrul de 29,5 cm și înălțimea de 34,5 cm; o strachină mare, adîncită, de factură locală, cu diametrul de 38 cm și înălțimea de 16 cm, făcută dintr-o pastă insuficient frămîntată, incomplet arsă, cu pereții groși, de culoare castaniu-deschis și avind patru tortițe laterale. Datorită grupării acestor vase — toate întregi sau întregibile — precum și absenței resturilor de oase arse, atît împrejur cit și în interiorul lor, le putem considera ca făcînd parte dintr-o groapă de ofrande.

În același interval, în dreptul careului 9, am aflat o străchioară, cu diametrul de 19 cm și înălțimea de 8 cm, din pastă nisipoasă, lucrată la roată,

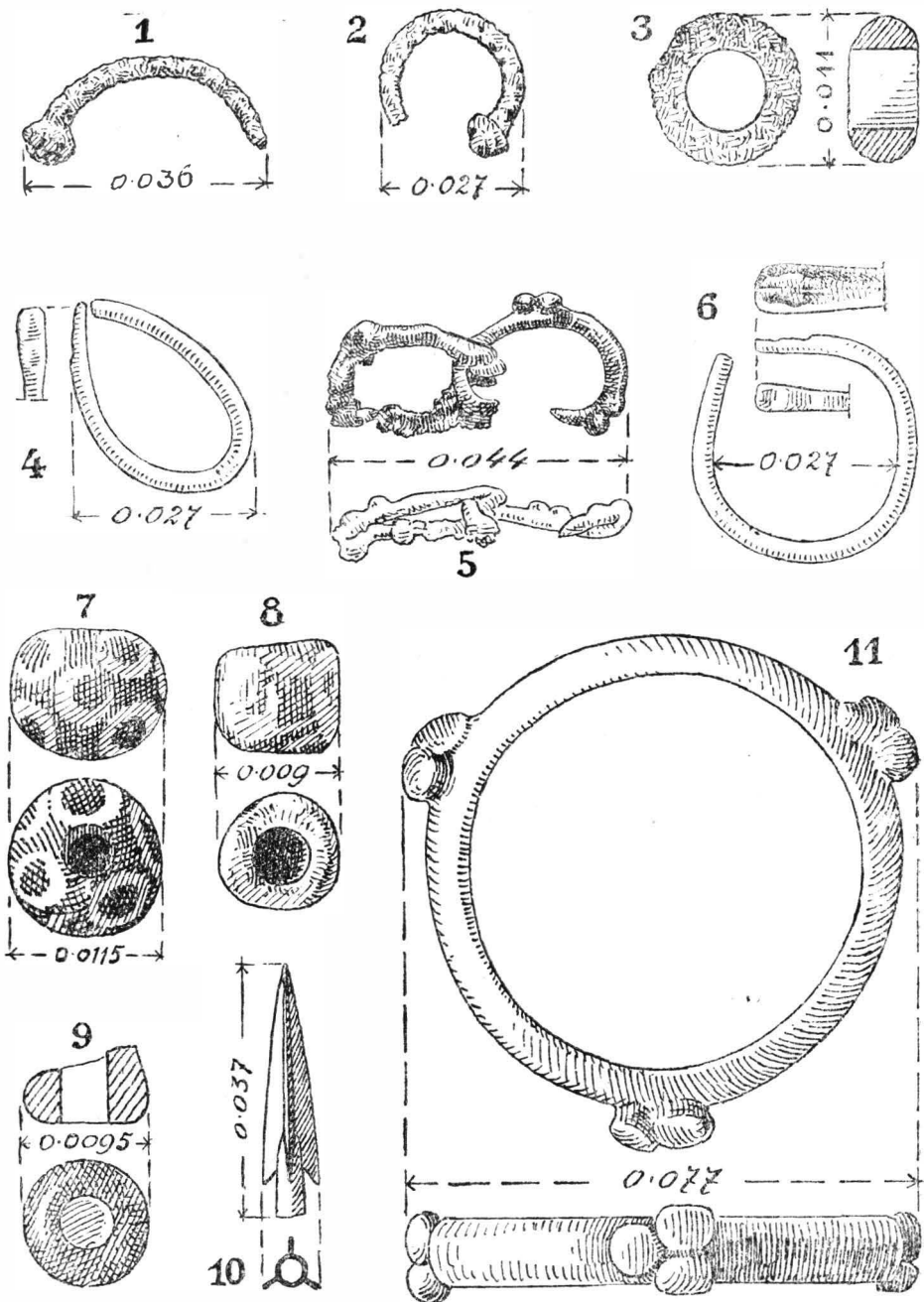
de culoare cenușiu-închis (pl. II, 6), și care probabil făcuse parte din groapa de ofrande, fiind deplasată cu ocazia lucrărilor agricole (O 1). Negăsindu-se nici un mormînt, nici cel puțin deranjat, prin apropiere, în afară de *M 3* din *S I*, careul 7, rămînem la această ipoteză.

Tot în intervalul dintre *S I* și *S II*, în dreptul careului 1, a ieșit la iveală o sabie de fier (O 2), scurtă — 50,7 cm — fără teacă (pl. II, 14). Fiind găsită izolat, nu știm dacă e cazul să o atribuim unui eventual mormînt deranjat, ce s-ar fi aflat în terenul deja cultivat. Totuși, fiind un tip de tradiție scitică, cu influențe sarmatice — ce se reflectă în execuția mînerului — o menționăm deocamdată, urmînd ca cercetările viitoare să ne ajute la o interpretare mai justă.

Șanțul III, lung numai de 18 m, ne-a oferit trei morminte diferite. Un mormînt de inhumăție (*M 4*) la o adîncime de 60 cm, în dreptul careului 8. Scheletul e orientat ca capul la S 150°, lungit cu fața în sus, minile în lungul corpului. Datorită umezelii persistente, scheletul e foarte rău conservat, păstrîndu-se un maxilar, parte din cutia craniană, humerusurile, cubitusurile, femurele și tibiile; de semnalat că nici acestea nu erau complete, putînd fi reținute numai parte din ele. Se remarcă absența inventarului, care ne-ar fi putut ajuta la datare.

În dreptul careului 5 a fost dat la iveală, la adîncimea de 90 cm, un mormînt de incinerăție (*M 6*), reprezentat printr-o oală bombată, cu diametrul de 27 cm și înălțimea de 28,6 cm, cu pereții groși, executată dintr-o pastă castaniu-închis, insuficient frămîntată, incomplet arsă, avînd sub buză un șir de alveole în pastă (pl. II, 8), iar sub ele patru apucători dispuse aproape simetric — două rotunde și două ovale. Urna era înconjurată cu cîteva fragmente de amforă elenistică, iar la bază trei pietre îi formau locașul. Sub ea s-au găsit resturi de oase arse și cenușă, fără alt inventar.

Cel mai frumos document ni-l oferă mormîntul dublu (*M 8*) din careul 7, aflat la adîncimea de 110 cm. E format dintr-un pat de pietre pe care odihneau, la cele două capete, urnele. La un capăt (*M 8 a*), o oală bombată, cu diametrul de 26 cm și înălțimea de 24 cm, cu pereții groși, cu un șir de alveole în pastă, întrerupt de patru apucători rectangulare cu proeminențe în colțuri, executată într-o pastă nisipoasă, insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare castaniu-închis (pl. II, 11). Spre deosebire de primele morminte, oala se află așezată într-o strachină adîncită, cu diametrul de 29 cm și înălțimea de 13,5 cm, cu pereții groși, cu tortițe laterale, executată într-o pastă insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare roșu-închis (pl. II, 9). Resturile de oase arse și cenușă au fost aflate de data aceasta alături de urnă, formînd o grămăjoară, în care s-au găsit trei mărgelile din pastă albăstruie cu ochi, una din sticlă violetă (pl. I, 7—9) și patru fragmente din plăselele unui cuțitaș. La celălalt capăt al patului de pietre (*M 8 b*) se află cea de-a doua urnă, de dimensiuni mult mai mari — diametrul de 35 cm și înălțimea de 37,5 cm — executată într-o pastă insuficient frămîntată, incomplet arsă, de culoare roșu-închis, cu pereții groși, fiind decorată cu un briu alveolat, sub gîtul ușor răsfrînt, întrerupt de cele patru apucători dispuse aproape simetric, din dreptul cărora pornesc în jos oblic briuri alveolate (pl. II, 12). Vasul prezintă cîteva perforări dispuse perechi, care ne fac să credem că ar fi suferit o deteriorare anterioară și ar fi fost cîrpit cu scoabe de metal. Oala se afla așezată într-o strachină de dimensiuni mai mari, adîncită — diametrul 34 cm și înălțimea 15 cm — cu două tortițe și două apu-

Plaușă I. — Obiecte aflate în mormintele de incinerare din cimitirul geto-dacic de la Murighiol, r. Tulcea, reg. Constanța.

1—2) Buclă de păr de argint din *M* 3; 3) Mărgea de sticlă din *M* 3; 4—6) Podoabe de bronz din *M* 5; 7—8) Mărgele din pastă de sticlă din *M* 8; 9) Mărgea de sticlă din *M* 8; 10) Viri de săgeată de bronz din *M* 8; 11) Brățară de bronz.

cători plasate simetric; din tortițe se mai păstrează doar capetele lipite de margine (pl. II, 10). Strachina are pereții groși și e executată într-o pastă de culoare castaniu-închis, insuficient frământată, dar mai bine arsă. Alături de aceste două vase, s-a găsit răsturnată o cupă elenistică cu picior și tortițe verticale, cu diametrul de 9,5 cm și înălțimea de 6,5 cm, executată într-o pastă bine frământată și bine arsă, cu pereții groși, acoperită cu un firnis castaniu nuanțat diferit, iar în interior având un firnis verzui-măsliniu. E decorată în interior cu patru palmete dispuse radial (pl. II, 13). Sub una din tortițe e zgiriată litera A, probabil inițiala defunctului. În grămăjoara de oase arse și cenușă, ce se afla și în acest caz tot lângă vase, s-au găsit două virfuri de săgeți de bronz cu trei muchii (pl. I, 10).

În *S IV*, în dreptul carucului 8, la adâncimea de 60 cm, a fost dat la iveală primul mormint de incineratie în care e folosită o amforă elenistică drept urnă (*M 7*). A fost găsită culcată, plesnită de presiunea pământului. În interior erau resturi de oase arse și cenușă, fără alt inventar. În jurul ei nu s-au găsit nici pietre, nici fragmente ceramice.

Cu toate că *S V*, datorită împrejurărilor, a fost limitat în dreptul careurilor 7—9, totuși ne-a oferit în careul 9 un mormint de incineratie la numai 40 cm adâncime (*M 5*). Urna e o oală alungită și bombată, cu diametrul de 21 cm și înălțimea de 23,5 cm, cu pereții groși (pl. II, 7), executată dintr-o pastă insuficient frământată, incomplet arsă, de culoare castaniu-deschis, decorată cu un șir de alveole în pastă, întrerupt de patru apucători laterale. Urna era așezată într-un lăcaș format din patru pietre. În urnă se aflau resturile de oase arse și cenușă, printre care s-au găsit două verigi de bronz, decorate cu bobite grupate câte două (pl. I, 5), care făceau parte probabil dintr-un lanț sau podoabă de cap. Tot aici s-au mai găsit, alături de un fragment de mârgea din pastă, și alte două verigi, tot de bronz, deschise la capete și decorate cu câte un cap de șarpe stilizat (pl. I, 4, 6), pe care le considerăm ca probabile inele de buclă.

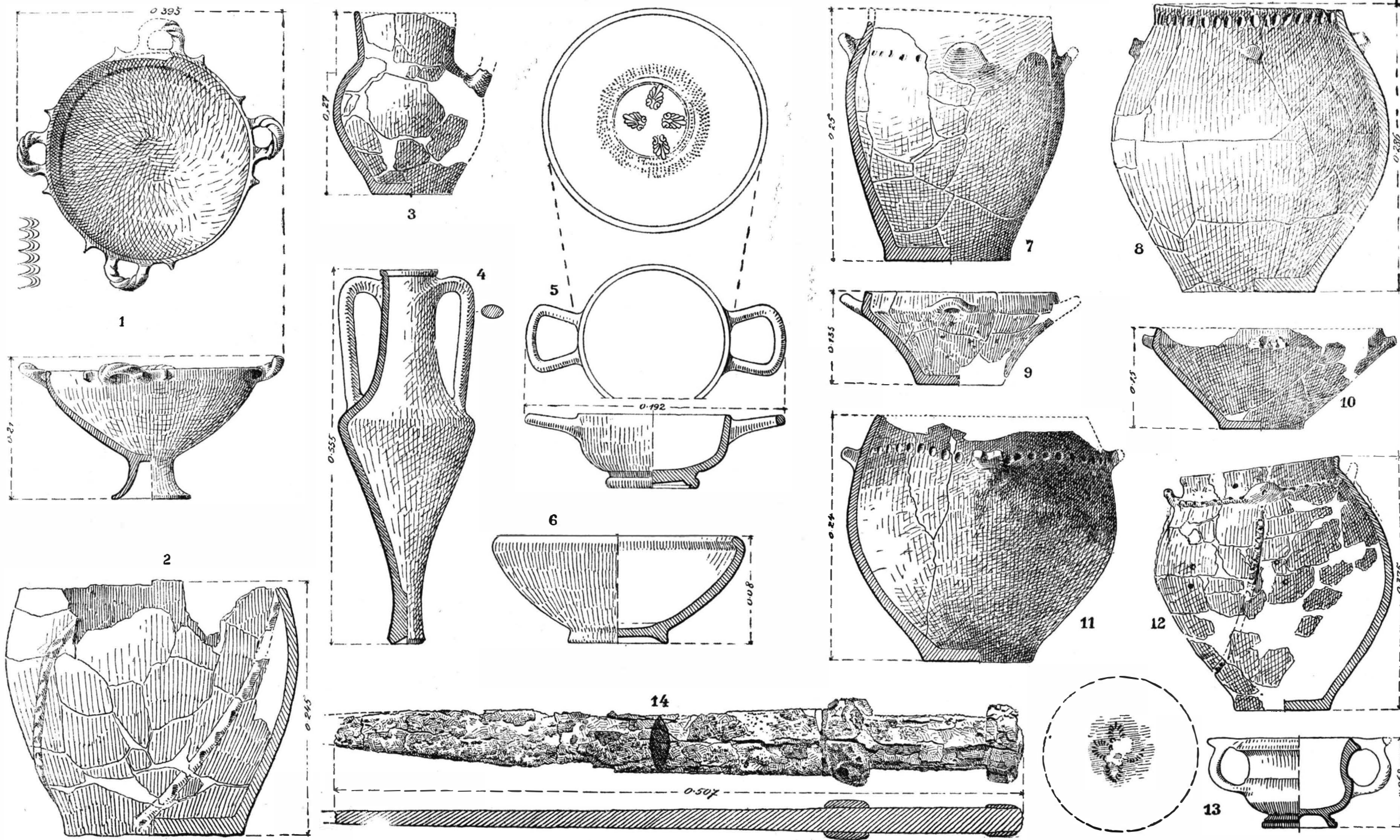
Alături de primul șanț am atacat un nou șanț *S VI*, care, pe lângă masele de pietre prezentate la început, ne-a oferit în careul 5, la adâncimea de 60 cm, un mormint de incineratie, înconjurat de câteva pietre (*M 9*). Aici s-au păstrat numai câteva fragmente din fundul urnei cu pereții groși, executată într-o pastă insuficient frământată, incomplet arsă, de culoare castaniu-închis, de genul oalelor bombate. În interior erau puține fragmente de oase arse și cenușă, fără alt inventar.

La o distanță de aproximativ 100 m vest de terenul cercetat, pe locul lui Tihon Carpo, au fost date la iveală încă două documente arheologice, cu ocazia lucrărilor agricole.

Primul este o oală bombată, de factură locală, cu pereții groși, executată într-o pastă insuficient frământată, incomplet arsă, de culoare castaniu-închis, decorată cu un brîu alveolat întrerupt de apucătorile ovale, având diametrul de 26 cm și înălțimea de 28 cm. Vasul a fost găsit la o adâncime de cca. 15 cm și era plin cu pământ (*O 3*).

Pe același teren a fost găsită, cu un an înainte, o brătară de bronz masiv, decorată cu trei grupuri de câte trei bobite (pl. I, 11), având diametrul de 7,7 cm și grosimea de 1 cm (*O 4*).

Materialul bogat ce a fost dat la iveală cu ocazia săpăturilor de salvare, la care adăugăm și cele două obiecte găsite izolat, se poate grupa în patru mari categorii: ceramică, metale, sticlă și os.

PLANSA II. — Vase și obiecte din cimitrul de incinerare geto-dacic de la Murighiol, r. Tulcea, reg. Constanța

1) Fructieră cenușe de influență elenistică din M 1 b; 2) Vas de factură locală din M 1 a; 3) Vas de factură locală din M 2; 4—5) Vase elenistice din groapa 1; 6) Vas cenușiu găsit în apropiere de groapa 1; 7) Vas de factură locală din M 5; 8) Vas de factură locală din M 6; 9, 11) Vase de factură locală din M 8 a; 10, 12) Vase de factură locală din M 8 b; 13) Vas elenistic din M 8 b; 14) Sabie de fier scito-sarmatică.

CERAMICA

Întreg materialul ceramic descoperit, cu excepția citorva vase elenistice, a fost găsit în stare fragmentară, zdrobit de presiunea straturilor superioare și menținut într-o stare de friabilitate în urma umezelii ce persista pînă la adîncimea de 110 cm, cu toate că ne găsim la o înălțime de aproximativ 25 m, iar balta cea mai apropiată este la cca. 1.000 m distanță.

Materialul ceramic poate fi grupat în: ceramică de factură locală și ceramică de import. Prima grupă cuprinde la rîndul ei două subîmpărțiri: ceramică lucrată cu mîna și ceramică lucrată la roată.

Majoritatea vaselor de factură locală o formează oalele și străchinile lucrate cu mîna. Acestea au pereții groși, fiind executate dintr-o pastă insuficient frămîntată și incomplet arsă. Atît în interior cît și în exterior au o fățuială, care le acoperă asperitățile, de aceeași culoare ca și pasta — castaniu-închis ori deschis, sau roșu închis. Datorită procedurii de executare sînt sfîrîmicioase.

Forma oalelor — zece la număr — e de obicei bombată, într-un singur caz fiind mai alungită (*M 5*). Un alt exemplar (*M 8 b*) e de dimensiuni atît de mari, încît contrastează cu restul materialului. Vasele sînt decorate cu briu alveolat ori șir de alveole în pastă, așezate sub buză; alveolele la rîndul lor sînt rotunde (*M 8 a*), alungite (*M 5*), sau ovale (*Gr. 1*). Briul sau șirul de alveole este întrerupt de cele 4 apucători ovale; într-un singur caz, apucătorile sînt diferite: două rotunde și două ovale și sînt plasate de data aceasta sub șirul de alveole (*M 6*). Două vase (*M 1 a*) și (*M 8 b*) au un decor suplimentar: de sub fiecare apucătoare pornesc oblic spre fund briuri alveolate. Oalele, care în cazul nostru au rolul de urnă, sînt de culoare castaniu deschis ori închis, cu excepția uneia (*M 8 b*) care are culoarea roșu închis.

O urnă (*M 2*) se deosebește de toate celelalte prin forma ei caracteristică: e o cană bombată, cu gîtul înalt și cu toartă, executată în aceeași pastă ca majoritatea oalelor.

Străchinile — numai patru la număr — sînt confecționate din aceeași pastă cu oalele. Sînt adîncite, cu buza înaltă și cu tortițe laterale. Două, de dimensiuni mai mici, sînt de culoare roșu închis (*M 1 a* și *M 8 a*), una e castaniu deschis (*Gr. 1*), iar una e castaniu-închis (*M 8 b*); aceasta din urmă are două tortițe și două proeminențe, pasta e mult mai rezistentă, mai bine coaptă, iar fățuiala are un lustru neîntîlnit pe restul materialului ceramic.

Tot în cadrul ceramicii de factură locală avem și cea de-a doua subîmpărțire: ceramica executată într-o pastă nisipoasă, de culoare cenușiu-închis, bine frămîntată, lucrată la roată. E vorba de fructiera de picior, cu marginea îngustă, cu tortițele răsucite și încadrate de pinteni, decorată în interior cu o bandă în val și care a fost folosită drept capac (*M 1 b*). Fățuiala a fost ușor aplicată, așa că se mai păstrează pe alocuri. Al doilea exemplar e o străchioară cu suport inelar și marginea răsfîrntă în interior.

A doua grupă e formată din ceramică de import, în care marea majoritate e reprezentată prin amfore elenistice executate într-o pastă nisipoasă, cu mica, bine frămîntată, bine arsă, acoperită cu o fățuială de aceeași culoare, cu pasta roșu-deschis. Forma amforelor e zveltă, cu fundul alungit, terminat la unele exemplare într-un suport tubular. De pe umerii drepti

pornesc în sus tortițele, care se prind sub buza răsfrîntă în formă de inel. Cea mai mare parte e de capacitate redusă. Nici un exemplar nu are ștampilă sau altă inscripție (*Gr. 1*).

Pe lângă bogatul număr de amfore mai avem și o cupă cu picior, cu tortițe orizontale (*Gr. 1*) și o cupă cu picior, cu tortițe verticale (*M 8 b*). Ambele exemplare sînt acoperite cu firnis și decorate în interior cu patru palmete.

METALE

Printre obiectele de metal aflăm puține arme față de podoabe. Astfel, sînt numai două vîrfuri de săgeți de bronz, triunghiulare (*M 8 b*) și o sabie de fier de tradiție scito-sarmatică (*O 2*).

Ca podoabe considerăm cele două inele de buclă de argint (*M 3*), la care putem adăuga alte două inele de buclă de bronz cu cap de șarpe și verigile de lanț (*M 5*). Tot în această grupă putem include și brățara de bronz aflată întîmplător nu departe de punctul cercetat (*O 4*).

STICLĂ

Singurele exemplare de sticlă găsite sînt mărgelile. Una este violetă (*M 8 a*), alta galbenă (*M 3*), ambele transparente. Celelalte sînt din pastă, decorate cu ochi, avînd diferite nuanțe de albastrui; forma e ori sferică, ori cilindrică (*M 8 a*).

OS

Folosirea osului e documentată, deocamdată, prin cele patru fragmente de plăsele de cuțitaș aflate împreună cu mărgelile (*M 8 a*).

Obiectivul săpăturilor de la Murighiol, în parte, a fost atins: în primul rînd, salvarea documentelor arheologice expuse distrugerii, precum și identificarea cimitirului de incinerăție. Materialul recoltat ne îndreptățește să considerăm cimitirul ca aparținînd unei populații locale geto-dace, ce ducea o viață pașnică, și care era în strînse legături cu așezările grecești de pe malul Mării Negre. Bogatul material de factură locală, aflat la un loc cu materialul elenistic, dovedesc cu prisosință aceasta.

Fixarea în timp a folosirii acestui cimitir încercăm să o facem pe baza materialului ceramic, în special a celui elenistic, care e documentat în secolele III—II î.e.n. Atît cupa, cît și ceașca, de o execuție nu tocmai fină, trădează, pe lângă un centru mai apropiat de țara noastră, și un timp mai apropiat de secolul al III-lea î.e.n. Ceramica lucrată la roată, din pastă cenușie, nu ne îndeamnă să împingem prea mult înapoi timpul de folosire. Pe de altă parte, ceramica cu pereții groși, din pastă castanie, prezintă forme intermediare între cele cunoscute la Zimnicea și la Cernavoda, în formă de sac, datate în secolele V—III î.e.n. și cele de la Piscul Crășani și Poiana, alungite și cu buza răsfrîntă, datate în secolul I î.e.n. — I e.n.

Pe lângă continuarea săpăturilor de salvare a materialului ce n-a fost degajat, rămîne să se continue și cercetările în vederea identificării așezării,

ai cărei locuitori au folosit cimitirul de incinerare, în vederea studierii felului lor de viață și a raporturilor dintre ei și coloniile grecești contemporane.

Viitoarele săpături vor trebui să încerce și lămurirea prezenței ceramicii romane tîrzii, pe care, pentru moment, o considerăm ca provenind din așezarea romană din apropiere și răspîndită prin lucrările agricole.

Expectatus Bujor

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАСКОПКИ В МУРИГЁЛЕ

(Район Тульча, области Констанца)

(КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ)

На юг от села Муригёл, расположенного на берегу рукава Св. Георгия, открыто гето-дакийское кладбище с погребениями трупосожжения, датируемое на основании эллинистического материала III в. до н. э.

Сосуды местного происхождения изготовлены из недостаточно отмученного и обожженного песчанного теста коричневого цвета. Урны выпуклой формы украшены вдавленной каймой или рядами выемок в пасте, прерывающимися четырьмя ручками. Крышки урн имеют форму углубленных мисок с четырьмя выпуклыми ручками по краям. На одной из урн в качестве крышки использована фруктовая ваза с ножкой, украшенная четырьмя витыми ручками, обрамленными орнаментом в виде шпор, а внутри волнистой каймой, сделанной из серой пасты на гончарном круге.

В двойном погребении с трупосожжением урны установлены на каменной подставке; возле них обнаружены остатки сожженных костей и среди них несколько бус, костяная ручка ножа и два наконечника стрел.

Богатый материал местного происхождения указывает на то, что это кладбище принадлежало гето-дакийскому населению, которое вело мирную жизнь и поддерживало тесные связи с греческими поселениями, расположенными на берегу Черного моря.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Карта района Муригёл с *Castrum*, гражданское поселение и гето-дакийское кладбище.

Таблица I. Предметы, найденные в погребениях с трупосожжением на гето-дакийском кладбище в селе Муригёл района Тульча, области Констанца. 1—2 — серебряные височные кольца из *M 3*; 3 — стеклянная буса из *M 3*; 4 — бронзовые украшения из *M 5*; 7—8 — стеклянные бусы из *M 8*; 9 — стеклянные бусы из *M 8*; 10 — наконечник бронзовой стрелы из *M 8*; 11 — бронзовый браслет.

Таблица II. Сосуды и предметы, найденные на гето-дакийском кладбище погребений с трупосожжением в Муригёле района Тульча области Констанца. 1 — серая фруктовая ваза, напоминающая эллинистический тип из *M 1*; 2 — сосуды местного типа из *M 1a*; 3 — сосуд местного типа из *M 2*; 4—5 — эллинистические сосуды из ямы I; 6 — серый сосуд, найденный вблизи ямы I; 7 — сосуд местного типа из *M 5*; 8 — сосуд местного типа из *M 6*; 9 и 11 — сосуды местного типа из *M 8a*; 10 и 12 — сосуды местного типа из *M 8*; 13 — эллинистические сосуды из *M 8*; 14 — скифо-сарматская железная сабля.

LES FOUILLES DE SAUVEGARDE DE MURIGHIOL

(district de Tulcea région de Constantza)

(RÉSUMÉ)

On a découvert au Sud de la commune de Murighiol, située sur le bras danubien de Saint-Georges, un cimetière géto-dace d'incinération, que des matériaux hellénistiques ont permis de dater au IIe siècle avant notre ère.

Les vases, de facture locale, sont confectionnés avec une pâte sablonneuse, insuffisamment malaxée, pas assez cuite, de couleur marron. Les urnes sont bombées et décorées d'une bande alvéolée ou d'une rangée d'alvéoles dans la pâte, interrompue par quatre anses. Les couvercles des urnes ont la forme d'une écuelle profonde et sont munis sur leur bord de quatre oreillettes. L'une des urnes a reçu en guise de couvercle une sorte de comptier pourvu d'un pied, décoré de quatre anses, tordues, encadrées d'éperons; l'intérieur du couvercle porte une bande ondulée. Le tout est travaillé au tour, dans une pâte grisâtre.

Dans une double tombe d'incinération, les urnes sont posées sur un lit en pierre; à côté d'elles, des restes d'os brûlés, parmi lesquels se trouvaient quelques perles, le manche en os d'un petit couteau et deux pointes de flèche.

L'abondant matériel, de fabrication locale, montre que ce cimetière était utilisé par une population géto-dace, qui menait une vie paisible et entretenait d'étroites relations avec les établissements grecs du rivage de la mer Noire.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Carte de la région de Murighiol, avec la forteresse, l'établissement civil et le cimetière géto-dace.

Planche I. — Objets trouvés dans les tombes à urnes d'incinération du cimetière géto-dace de Murighiol (district de Tulcea, région de Constantza). 1—2. Boucles pour les cheveux, en argent, de M3; 3. perle en verre, de M3; 4—6, parures en bronze, de M5; 7—8. perles en pâte de verre, de M8; 9. perle en verroterie, de M8; 10. pointe de flèche en bronze, de M8; 11. bracelet en bronze.

Planche II. — Vases et objets provenant du cimetière géto-dace, à urnes d'incinération, de Murighiol (district de Tulcea, région de Constantza). 1. Comptier grisâtre, d'influence hellénistique, de M1b; 2. vases de facture locale, de M1a; 3. vase de facture locale, de M2; 4—5. vases hellénistiques provenant de la tombe 1; 6. vase grisâtre, trouvé à proximité de la tombe 1; 7. vase de facture locale, de M5; 8. vase de facture locale de M6; 9 et 11. vases de facture locale de M8a; 10 et 12, vases de facture locale de M8b; 13. vases hellénistiques, de M8b; 14. épée en fer, scytho-sarmate.